

PERSPEKTIVA ZA RAZVOJ SOCIJALNOG PREDUZETNIŠTVA U BIH

PERSPECTIVE FOR THE DEVELOPMENT OF SOCIAL ENTREPRENEURSHIP IN BIH

Armin Hadžić*

SAŽETAK

Socijalno preduzetništvo je u svijetu već opće poznat model koji daje rezultate, međutim u BiH i u susjednim zemljama je nešto novo, inovativno i u posljednje vrijeme pokušava da zaživi kao koncept. Dakako, predstavnika socijalnog preduzetništva je bilo i u našoj historiji, međutim zakonska regulisanost i koncept tek pokušavaju da zažive u praksi. Kroz socijalno preduzetništvo se mogu riješiti različiti ekonomski, obrazovni, zdravstveni problemi i slično. Važno je istaći da je glavna dimenzija socijalnog poduzetništva da zarađena sredstva ne služe uvećanju imovine pojedinaca – već se ulažu u svrhu zapošljavanja ljudi koji teže dolaze do posla i to je njegov opći koncept, društvena prihvatljivost. Za izradu rada, biće korištene različite naučne metode, od kojih su navedene osnovne: - Metoda deskripcije, prilikom definisanja pojmove, i činjenica vezanih za problematiku istraživanje, - Metoda analize, na osnovu koje će se predstaviti problem nezaposlenosti, - Metoda sinteze, i mogućnost rješavanja problema kroz socijalno preduzetništvo i objedinjenje kroz zaključak, - Metoda istraživanja, na konkretnom primjeru dva socijalna privredna društva će biti prikazano kako je moguće uposlititi teško upošljive kategorije ljudi u okviru jednog vida socijalnog preduzetništva. Rezultat do kojeg će se doći jeste da je nezaposlenost moguće smanjiti kroz dimenziju socijalnog preduzetništva koji će pobliže biti predstavljen i u zaključku.

Ključne riječi: nezaposlenost, zakonski okvir, socijalni preduzetnik, društvena prihvatljivost, socijalno preduzetništvo

* - Fakultet za menadžment i poslovnu ekonomiju, Univerzitet u Travniku

SUMMARY

Social entrepreneurship is a well-known model in the world that produces results, but in Bosnia and Herzegovina and neighboring countries it is something new, innovative and recently trying to perceive as a concept. Of course, the representatives were in our history, but the legal regularity and concept are only trying to come to life in practice. It is worth pointing out that the main dimension of social entrepreneurship is that the funds earned do not serve to increase the wealth of individuals - they are investing in the employment of people who are more likely to come to work and that is its general concept , social acceptability. For the production of the article, various scientific methods will be used, of which the following are the basic ones: - The method of descriptiveness, the definition of terms, and the facts related to the research problem, - The method of analysis, based on which the problem of unemployment will be presented, - Method of synthesis, solving problems through social entrepreneurship and unification through conclusion, - The research method, in a concrete example, two social economics companies will be shown how it is possible to employ a difficult-to-employ category of people through a single vision of social entrepreneurship. The result to be achieved is that unemployment can be reduced through the dimension of social entrepreneurship, which will be more closely presented and concluded.

Keywords: unemployment, legal framework, social entrepreneur, social acceptability, social entrepreneurship

UVOD

U Bosni i Hercegovini jedan od gorućih problema predstavlja velika nezaposlenost. Osiguranje egzistencije za svakog pojedinca predstavlja jednu od najbitnijih stvari. Obzirom na blisku historiju u Bosni i Hercegovini živi veliki broj socijalno ugroženih skupina ljudi koji su obzirom na sve okolnosti izrazito teško upošljive kategorije. Prema posljednjim istraživanjima nezaposlenost u BiH je oko 40% što je u odnosu na broj stanovnika veliki broj. Osim toga i veliki broj onih koji su zaposleni žive na rubu egzistencije. Takve grupe ljudi su npr, osobe sa teškim vrsta invaliditeta, žene u starijoj dobi, romi itd. Iskustva iz Evropske unije su pokazala da se problem nezaposlenosti može riješiti kroz socijalno preduzetništvo. Naravno mora se razumijeti da se problematika nezaposlenosti neće kompletno riješiti kroz socijalno preduzetništvo, potrebne su ozbiljnije, korijenite promjene u kompletnom društvu, međutim ako se nezaposlenost smanji i za par procenata to bi bio zaista veliki benefit. Ono što socijalno preduzetništvo izdvaja od preduzeništva o kojem svi govorimo jeste što se profit koji je sam po sebi cilj u svakom vidu preduzetništva, vraća u sistem, vraća u društvo i koristi se za održanje zaposlenosti ili nova zapošljavanja. U društvu kakvo je u Bosni i Hercegovini i obzirom na historiju i promjene koje je Bosna i Hercegovina prošla u neposrednoj historiji dosljedna primjena ovog koncepta bi mogla uticati na smanjenje nezaposlenosti, osobito socijalno ugroženih grupa. Ovde je potrebno istaći da u BiH postoji relativno dobar zakonski okvir i podloga za razvoj socijalnog preduzetništva. Dakle poštivanjem postojećih Zakona poput npr. Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, ospozobljavanju i zapošljavanju osoba sa invaliditetom, Zakona o javnim nabavkama BiH ili Zakona o zabrani diskriminacije BiH mogu se ostvariti ciljevi socijalnog preduzetništva u određenim privrednim društvima. U ovom radu će konkretno biti dati primjeri pravih predstavnika socijalnog

preduzetništva privrednih društava koje upošljavanju najteže kategorije osoba sa invaliditetom. U BiH se u posljedne vrijeme priča o socijalnom preduzetništvu, usvojena je platforme o socijalnom preduzetništvu i dosta se priča o usvajanju Zakona, međutim do konačnog usvajanja Zakona korištenjem postojećih rješenja može se uraditi niz pomaka.

POJAM SOCIJALNOG PREDUZETNIŠTVA

Socijalo preduzetništvo je definsano kao poslovanje kome su socijalni ciljevi primarni i gdje se prihod reivnestira prema istom socijalnom cilju, a ne prema maksimiziranju profita stakeholdera ili vlasnika. Usposredbom oblika socijalnog preduzetništva u zemljama koje su razvile pravni okvir i formalno regulisale socijalno-preduzetnički tip djelatnosti, može se uvidjeti raznolikost u pravno-organizacijskom smislu. Pri tome, može se uočiti postojanje nekoliko osnovnih zahtjeva koji trebaju biti ispunjeni kako bi se djelatnost identificirala kao socijalno preduzetništvo. Ovi zahtjevi su¹:

- Postojanje socijalne misije, usmjerenost prema općem dobru, interesima i dobrobiti zajednice, socijalnoj svrsi
- Postojanje tržišnog načina djelovanja, što predstavlja osnovni aspekt koji zahtjeva posebnu regulaciju, usmjerenu na sprečavanje nelojalne konkrenkcije na tržištu, a opet garantovanje povlaštenog položaja s obzirom na djelovanje za opće dobro.
- Postojanje određenog oblika nadzora, tj. kontrola(unutrašnja ii vanjska) nad ispunjavanjem socijalne misije.
- Regulisanje raspodjele dobiti i imovine prema socijalnim ciljevima. Socijalno preduzetništvo djeluje tržišno, ali ne i profitno i dobit se ne raspodjeljuje među članovima ili trećim stranama, već se reinvestira prema socijalnoj misiji.
- Upostavljanje samoodrživosti organizacije ili preuzeća nezavisno

¹ Halilbašić, Osmanković, Talić, 2015, str 13,14.

od vanjskih izvora finansiranja. Ukoliko djelatnost zavisi od vanjskih izvora podrške, ne može se govoriti o preduzetništvu.

- Upravljanje nad organizacijom takvo da štiti i interes aktera kao i zajednice.
- Socijalno preduzetništvo karakterizira širok spektar stakeholdera i povezanost sa lokalnom zajednicom.
- Demokratsko načelo upravljanja je najčešći oblik unutrašnje strukture. Određeni modeli socijalnog preduzetništva mogu razviti sistem odlučivanja sličniji komercijalnim preduzećima i temeljiti ga na načelu udjela u vlasničkom kapitalu, ali i u tom slučaju uvode se ograničavajući propisi.
- Regulisanje socijalne odgovornosti prema zaposlenicima, članovima i široj zajednici.

Iskustva socijalnog preduzetništva u Evropskoj uniji

U Evropi se fenomen socijalnog preduzetništva prvo pojavio u Italiji kasnih osamdesetih godina prošlog vijeka, te se do sredine devedesetih proširio i na druge evropske zemlje. U evropskim zemljama u kojima nije stvoren specifičan pravno-organizacijski oblik, socijalno preduzetništvo se pojavljuje u različitim oblicima-udruženjima, humanitanim organizacijama, organizacijama uzajamne pomoći, socijalnim preduzećima, fondacijama, zadrugama, centrima za zapošljavanje i slično. Najčešći oblik u svim zemljama su udruženja i zadruge. Izbor organizacijskog oblika najviše zavisi od legislative u državi, odnosno od toga dozvoljava li zakon neprofitnim organizacijama bavljenje tržišnim aktivnostima i u kojoj mjeri. Iako se socijalno preduzetništvo može pojaviti u bilo kom području djelovanja koje ima socijalnu svrhu, pokazalo se da se ono u Evropi uglavnom javlja u dva glavna tipa djelatnosti: integracija u tržište rada i usluge socijalne brige u zajednici. Socijalna preduzeća usmjerena na radnu integraciju pojavljuju se u gotovo svim

evropskim zemljama, a većinom su se razvila iz nekadašnjih skloništa za nezaposlene ili zaštitnih radionica u kojima su se organizirale različite proizvodne uslužne djelatnosti. Ovaj je oblik preduzetništva nazvan „socijalno preduzeće za radnju integraciju“ (Work Integration Social Enterprise-Wise), a uključuje sve oblike zapošljavanja osoba slabijeg položaja na tržištu rada ili onih koje su s njega potpuno isključene, poput osoba sa invaliditetom, žena i drugih.

I drugi tip socijalnih preduzeća javlja u svim evropskim zemljama i može poprimati različite organizacijske oblike. Radi se o djelatnostima pružanja socijalnih usluga u zajednici, za potrebe koje su ostale neadresirane. Najčešće se javlja u područjima poput zdravstvene njegе, obrazovanja, brige o djeci, starijima, pomoći u kući, kućne njegе i drugo. Nastaje u velikoj mjeri s ciljem pružanja usluge za društvene grupe koje nisu prepoznate u programima javnih socijalnih politika, kao i za one koji ispadaju iz tog sistema.²

Kada je u pitanju zakonodavni okvir moguće je identificirati nekoliko glavnih modela pravnih oblika socijalnog preduzetništva, a koji se pojavljuju u evropskim zemljama:³

- Zadružni model(Co-operative model) odnosi se na zadruge usmjerene prema socijalnim ciljevima. Ovaj je oblik prisutan u Italiji, Francuskoj, Portugalu i Poljskoj
- Model preduzeća(Company model) temelji se na profitnom djelovanju i ograničenoj distribuciji profita. Ovaj je model tipičan za Belgiju i Veliku Britaniju.
- Model slobodnog oblika(Open from model), za koji nije bitan pravno-organizacijski oblik već je prepoznato i zakonski regulirano socijalno-preduzetničko djelovanje. Model se javlja u Finskoj i Italiji.

² Halilbašić, Osmanković, Talić, 2015, str 16

³ Halilbašić, Osmanković, Talić, 2015, str 18

Iskustva socijalnog preduzetništva u susjednim zemljama

U Sloveniji je koncept socijalnog preduzetništva još uvijek relativno nov. U 2011. Slovenija je donijela Zakon o socijalnom preduzetništvu kojem se socijalno preduzetništvo definiše u skladu sa definicijom Evropske unije. Slovenski forum socijalnog preduzetništva je glavna nacionalna mreža u sektoru. Nema oznake, naljepnica ili sistema certificiranja, osim dobrovoljne registracije institucija kao društvenih preduzeća prema Zakonu. Socijalno finansijsko tržište je u povojima s prvim specijaliziranim socijalnim fondovima koji se pojavili na tržištu 2013. Registrovana društvena preduzeća uključuju asocijacije, institucije, fondacije, privatna društva ograničene odgovornosti i zadruge. Međutim druga društvena preduzeća su postavljanja koristeći pravni okvir Zavoda za zapošljavanje. Kada je u pitanju Hrvatska u Hrvatskoj je socijalno preduzetništvo još je u začecima i većina onoga što se u Hrvatskoj smatra primjerima socijalnog preduzetništva pokrenule se organizacije civilnog društva bilo osnivanjem zasebnog pravog lica, ili organiziranjem socijalno preduzetničke inicijative u okviru djelovanja same organizacije. Hrvatsko zakonodavstvo ne prepoznaće socijalno preduzetništvo kao pojam, ali zakonski okvir ne sprečava razvoj i poslovanje socijalnih preduzetnika. Ipak veliki dio socijalnih preduzeća osniva se kroz udruženja i zadruge.

I u Srbiji se socijalna preduzeća suočavaju sa nedovoljno razvijenim zakonskim okvirom. Međutim i pored nepovoljnog socijalnog, pravnog, ekonomskog i institucionalnog okvira, socijalno preduzetništvo ipak postoji u formi nekih pojedinačnih okvira ili relativno dobro organizovanih podsektora.⁴

Postojeći Zakonski okvir

Kada je u pitanju zakonska reguliranost u Bosni i Hercegovini nije usvojen Zakon o socijalnom preduzetništvu. U prošlosti predstavnici socijalnog preduzetništva su u najvećem broju slučajeva bile firme koje su zapošljavajuće osobe sa invaliditetom. Osim ovog tipa socijalnog preduzetništva u prošlosti je u jednoj mjeri bio razvijen i zadrugske oblike. U suštini u našem društvu socijalno preduzetništvo je najbolje razvijeno u zapošljavanju osoba sa invaliditetom jer za ovo postoji najbolji zakonski okvir. Međutim postojeći zakonski okvir može biti primjenjiv i na ostale marginalizirane grupe ljudi poštivanjem kojih bi se značajno mogla smanjiti nezaposlenost. Usvanje Zakona o socijalnom preduzetništvu, a da se pri tom ne poštuju postojeće zakonske odredbe bi moglo dovesti da eventualno svi za cilj imaju biti socijalni preduzetnici zbog eventualnih olakšica koje bi Zakon donio. Pravni okvir osobito onaj koji je vezan za zapošljavanje osoba sa invaliditetom odnosi se na entitetske Zakone o profesionalnoj rehabilitaciji i vrlo je bitan u kontekstu zapošljavanja osoba sa invaliditetom. Ovim Zakonima poslodavci su se obavezali da u odnosu na određeni broj zaposlenih imaju zaposlenu osobu sa invaliditetom, a u koliko to pak ne poštuju da imaju plaćati poseban doprinos u određenom procentu koji je različit u odnosu na FBiH i Republici Srpsku. Osobe sa invaliditetom mogu se zapošljavati pod opštim ili posebnim uslovima. Pod opštim uslovima zapošljavaaju se lica sa invaliditetom na otvorenom tržištu rada, u državnim organima, organima pravosuđa, organima lokalne uprave, javnim službama, ustanovama, fondovima, javnim preduzećima, privrednim društvima i drugim pravnim licima koja nisu osnovana za zapošljavanje lica sa invaliditetom u skladu sa zakonom. Ovi subjekti u FBiH dužni su na svakih 16 osoba zaposliti jednu osobu sa invaliditetom u suprotnom plaćaju novčani iznos u visini 25% od prosječne plaće u Federaciji za svako lice sa invaliditetom koje su bili dužni zaposliti. Ostali privredni

⁴ Halilbašić, Osmanković, Talić, 2015, str 20, 21, 22, 23

subjekti bi trebali plaćati 0,5% od iznosa isplaćene mjesecne brutoplaće svih zaposlenih izuzev ako ne upošljavaju osobe sa invaliditetom u skladu sa Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju osoba sa invaliditetom. Pod posebnim uvjetima zapošljavaju se lica sa invaliditetom u ustanovi ili privrednom društvu koja su osnovana radi zapošljavanja lica sa invaliditetom. U svrhu raspodjele ovih sredstava u funkciji profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba sa invaliditetom osnovani su entitetski Fondovi za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom. Određeni dio sredstava daju i Zavod za zapošljavanje i Služba za zapošljavanje. Zakon o javnim nabavkama BiH daje mogućnost sklapanja rezervisanih ugovora sa privrednim društvima koja zapošljavaju osobe sa invaliditetom, a koja nude dobra i usluge pod tržišnim uslovima dok Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji kaže da se određeni dio roba i usluga mora kupovati od ovih privrednih društava ukoliko ih proizvode ili nude. Približno slični zakoni su postojali u vezi sa izbjeglicama, raseljenim licima ili povratkom međutim upitna je bila njhova provodivost, primjena odnosno nepoštivanje. Usvajanje Zakona vezani za zaštitu okoliša omogućilo je promociju socijalnog preduzetništva u organizacijama koje se bave zaštitom okoliša na način da se pišu i provode određeni Projekti provedba kojih bi dovela npr. do sprečavanje i smanjenja zagađenosti.

PRIMJERI SOCIJALNOG PREDUZETNIŠTVA

Kako bi bilo dokazano da socijalno preduzetništvo može u određenoj mjeri riješiti problem nezaposlenosti i da uz poštivanje postojećih Zakonskih odredbi socijalno preduzetništvo može funkcionirati data su dva primjera, dvije firme za zapošljavanje osoba sa invaliditetom sve sa od 60-100% procenta invaliditeta. U tu svrhu kreiran je upitnik koji je dostavljen

direktorima privrednih društava na osnovu kojih će se imati realnije slika funkcionisanja ovih privrednih društava. Upitnik je kreiran sa više vrsta pitanja od otvorenih gdje je direktorima data sloboda pisanja do zatvorenih gdje su birali između pojedinih grupa odgovora koji su se odnosili na njih. Pitanja na koja su odgovarali su se odnosila na pitanja o opštim informacijama (poput, vrste djelatnosti, broja zaposlenih unazad 3 godine po vrstama invaliditeta i stepenom obrazovanja), informacije o poslovanju firme unazad 3 godine, pitanja o teškoćama u poslovanju, radnom procesu, poteškoćama pri zapošljavanju osoba sa invaliditetom, pitanja koja se odnose na poznavanje postojeće legislative i prednosti i nedostataka koju nosi, pitanja o teškoćama sa kojima se uposlenici suočavaju i pitanja o tome koje vrste pomoći bi bile potrebne da se olakša poslovanje ovih privrednih društava. Istraživanje je rađeno u firmi Apel Promet d.o.o Travnik Društvo za zapošljavanje invalidnih lica i u firmi TMP Društvo za zapošljavanje slijepih i slabovidnih lica d.o.o Sarajevo. Direktoru su popunili ove upitnike na osnovu kojih se došlo do rezultata koji će biti prezentirani opisno u narednom dijelu. Odmah u nazivu firme dominira ovo d.o.o društvo ograničene odgovornosti što znači da su firme registrovane u skladu sa Zakonom o privrednim društvima i ne podliježu nikakvim specijalnim olakšanjima. Određene olakšice imaju u skladu sa Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju osoba sa invaliditetom, međutim problem je neusklađenost Zakona i nepoštivanje ili djelomično poštivanje zakonskih i podzakonskih odredbi. TMP ima 37 zaposlenih od čega su 33 osobe sa invaliditetom najviše slijepih i slabovidnih lica, međutim među ovih 33 osobe ima i civilnih žrtava rata, osoba sa cerebralnom paralizom, ratnih vojnih invalida i drugih. Apel Promet Travnik trenutno ima 26 osoba od kojih su 22 osobe sa invaliditetom koje nisu samo ratni vojni invalidi ima i slabovidnih osoba i osoba sa različitim oštećenjima organizma. Oba privredna društva

koriste određene zakonske pogodnosti poput pogodnosti koje predviđa Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju osoba sa invaliditetom. Takođe u objema firmama se ulažu veliki napori kako bi se u javnosti pričalo o pogodnostima koje Zakoni predviđaju i o njihovo primjeni odnosno neprimjeni i istaknuto je koliko je bitno probuditi svijest kod ugovornih organa i kod samoga društva da se zakonske odredbe moraju poštivati. Istraživanje je pokazalo da Zakon o javnim nabavkama kroz sklapane rezervisanih Ugovora pruža dosta pogodnosti međutim da se te odredbe ne implementiraju u mjeri koliko bi trebale. Poteškoće u poslovanju koje obje firme imaju su poteškoće sa kojima se susreće svako privredno društvo, a to su teškoće sa dobijanjem poslova, teškoće sa naplatom, teškoće koji prouzrokuju procedure u okviru birokratskog sistema i slično. U obje firme je situacija specična jer rade osobe sa smanjenom radnom produktivnošću, što bi realno posmatrajući trebao biti veliki problem. Međutim i nije toliki problem jer je u firmama razvijen sistem profesionalne rehabilitacije gdje se realno procjene radne preostale sposobnosti i uvidi se u kojim segmentima poslova su iste najiskoristivije s jedne strane, a s druge strane trud i zalaganje zaposlenih su nesporni tako da obje firme uspijevaju opstati i tokom svih ovih godina poslovati pozitivno koje činjenice su jako bitne uzimajući u obzir da se u ovim vremenima i mnogi privredni giganti gase i ne uspijevaju održati na tržištu. Ono što su istakli direktori obje firme jeste i to da su osnivači odnosno vlasnici ovih firmi organizacije osoba sa invaliditetom i da je to velika razlika u odnosu na firme koje osnuje pojedinac i da je upitna onda dobra namjera pojedinca. Nerijetko pojedinac osnuje firmu i zapošljava osobe sa invaliditetom kako bi koristio određene Zakonske pogodnosti dok u firmama koje osnuje organizacija nije sporna namjera, a to je zapošljavanje osoba sa invaliditetom. Ono što su direktori istakli jeste činjenica da se konstatno mora raditi na unapređenju poslovanja i sticanju

komparativnih prednosti u odnosu na konkurenčiju jer samo na ovaj način moguće je zadržati korak sa konkurenčijom. Trenutno je postojeći negativan trend da se osobe sa invaliditetom u velikom broju slučajeva zapošljavaju kroz određene programe, projekte na godinu dana i onda opet ostaju bez zaposlenja. Tako da praktično jedino u privrednim društvima se može imati pravo zaposlenje, odnosno održivost zaposlenja i pored isteka finansiranja od strane nekog donatora. Naravno od ove prakse postoje i pozitivna odstupanja, a da nije vezano za privredna društva za zapošljavanje osoba sa invaliditetom. Generalni zaključak koji je proistakao iz obje firme jeste da se uz postojeću Zakonsku regulativu može poslovati u uslovima socijalnog preduzetništva i ako ta legislativa nije vezana samo za problematiku zapošljavanja osoba sa invaliditetom i da ove firme rade doista veliki posao jer zaposliti ukupno 59 osoba sa invaliditetom je veliki uspjeh.

ZAKLJUČAK

Socijalno poduzetništvo kao koncept koji spaja ekonomski sa socijalnim vrijednostima, prisutan je u mnogim državama već neko vrijeme. Samom definicijom socijalnog preduzetništva maksimiziranje društvene vrijednosti se stavlja u prvi plan. Socijalno preduzetništvo je jedan za naše uvjete inovativan pristup putem kojeg bi se mogli riješiti određeni problemi zaposlenosti u našoj državi osobito pitanje zaposlenosti marginaliziranih skupina ljudi. Rad je koncipiran tako da je u prvom dijelu opisao šta znači socijalno preduzetništvo, kakva su iskustva socijalnog preduzetništva u Evropskoj uniji, susjednim zemljama i kakva je postojeća zakonska legislativa odnosno pretpostavke za razvoj socijalnog preduzetništva i na koncu primjer kako funkcioniра socijalno preduzetništvo. Socijalno preduzetništvo u savremeno poslovanje unosi dozu humanizma odnosno društvenosti, te na taj način doprinosi povećanju moralnih i

etičkih standarda jednog društva. U radu su prikazana konkretna dva primjera, dvaju privrednih društava za zapošljavanje osoba sa invaliditetom koja zapošljavaju osobe sa najtežim vrstama invaliditeta i to sve konkretno od 60-100 % invaliditeta. Ono što je pokazano na ova dva primjera jeste da socijalno preduzetništvo može itekako funkcionirati i u okviru postojeće zakonske regulative i da prepreka ne mora biti što nije usvojen sam Zakon o socijalnom preduzeništvu. Usvajanje zakona samog po sebi ne bi ništa značilo jer upitno koliko bi se on poštovao uzimajući u obzir nepoštivanje postojeće zakonske regulative. Osim toga i kod samog zakona treba biti dosta oprezan jer zakon kao takava bi donio određene olaškice i u suštini nepovoljna situacija bi mogla biti da svi imaju interesa biti socijalni preduzetnici zbog olakšica. Zaključak je da u BiH postoje dobri temelji razvoj socijalnog preduzetništva uz implementaciju zakonske regulative i da bi se konceptom socijalnog preduzetništva koliko toliko mogli ublažiti socijalni problemi osobito marginaliziranih skupina ljudi u uvjetima poslovanja u BiH.

LITERATURA

- [1] Halilbašić.M, Osmanković.J, Talić.A(2015), Modeli socijalnog preduzetništva u BiH, Ekonomski institut Sarajevo
- [2] Nivo razvijenosti socijalnog preduzetništva u BiH(2015), Fondacija za socijalno uključivanje
- [3] Platforma o socijalnom preduzetništву у BiH(2015), Federalni zavod za zapošljavanje